

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr.; dusa
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
lăintrulu monarchiei pe 1 anu
întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a și
a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

Nr. 39.

— Sibiu, Mercuri 14/26 Maiu. —

1880.

Ide'a de statu a Austriei.

De Dr. Franciscu Palacky.

(Urmare.)

Acea magiarizare intentionata și sistematica este o bubă dureră și foarte periculoasă pe corpulu statului austriacu; deca nu se va vindeca câtă mai curendu, atunci sanatatea și viața întregulu corpă va fi periclitata. Nu sunt și n'am fostu niciodata inamicu alu magiarilor; in juneti'a mea am traitu mai multi ani in relatii intime cu ei și am recunoscutu și cauzele mai adenci, care 'i îndemna la dorintie și aspiratiuni estreme fatia cu nationalitatile și care de și nu potu justifica portarea lor, dar celu puțin o esplica.

Cu profunda durere isi simtu ei izolarea intre poporale europene; de candu renumitul Herder le au predisu, că in decursulu timpurilor ei voru dispărea in marea acestoru popora și de candu imperatulu Josifu II au fostu inceputu a le scurtă acestu terminu, séu celu puțin li se parea că o ar face, ei se redeseptara că si spre o noua viața și cu energi'a loră frisca se incongiurara cu totu feliulu de ingradiri in contra pericolulu amenintatoru. Pre langa acesta au mai fostu impintenati și prin observările și calculările unoru statistici, cari afirmau că dela natura casatoriile magiare sunt de ordinariu mai puțin fructifere decât d. e. cele slove și romanesce, și că prin urmare nationalitatea loră decresce, in timpu ce celelalte se inmultiescu. Prin toate acestea se desvolta și se lati la ei fatia cu alte natiuni unu feliu de ingrijire și aceea aspiratiune, de care pôte ei însusi nu isi potu dá contu in de ajunsu, care inse predominedia in modu puternicu anim'a și spiritulu loră, ceea ce s'ar potea formulă prin urmatorea frasa, pentru acarei vulgaritate imi ceru scuse, și adeca: „Deca nu te manancu eu, me mananci tu.“ De aceea ei continua cu decisiune și cu vigore, de și nu totdeauna fara remuscări de consciinta, pe calea apucata a magiarisarei séu „a consumarei“ celorlalte nationalitati conlocuitoare. Sciu prea bine, că ei cunosc art'a de a isi masca purtarea loră cu preteste ale ratiunei de statu și ale umanitatiei, dar totu asia de bine sciu și aceea, că prin vorbele

loră nu se va lasă a fi amagitu nici unu omu cu mintea sanetosa. Fric'a este unu reu consiliariu și bine ar face ei, deca pentru propri'a loră siguranția aru apuca pe o alta cale. Pentru că se concedemu pe unu momentu, că le-ar succede ici și colo a taiă séu a ródé a ramura din poternic'a ginte slava, se admittemu chiaru (posito sed non concessio), că ei voru prefăce pe toti slavii aflatori pe teritoriulu loră in magiari, apoi ei și atunci voru fi mai slabi decât contrarii loră, cari iritati prin o astfelu de „consumare“ continuata in decursu de secolu, se voru sculă din nou și cu poteri unite in contra loră și atunci magiarii de abea voru mai potea protestă in contra dreptulu de repressalii. Celui care se simte slabu nu 'i este permisu a isi luă refugiu la forti'a brutala, pentru că acesta spada are două taisyuri, ci elu se se aliedie totdeauna cu celu mai tare de pe pamentu, pentru că asia și elu se se intarésca din nou. Acesta este dreptulu și legalitatea, care apasate multu timpu prin forti'a brutala, chiaru dupa caderea loră érași se radica cu poteri și mai mare, și de orece au încredere însusi in D-dieu, voru învinge toate puterile infernale. Asia și magiarii isi voru conservă cu multu mai bine viitoriulu loră, deca ei cu obiceiuit'a loră energia voru apară principiulu: „ceea ce tie nu iti dorescu, nu făce nici altuia“, decât se provóce unu „bellum omnium contra omnes.“ In ce modu ar fi a se realisa principiulu egalei îndreptatiri in tierile loră, acesta nu este unu lucru usioru, dar nici-decum o cestiune impossibila pentru ei, deca pentru resolvirea ei aru pune atata buna-vointia, pe cata capacitate frisca dispunu ei.

(Va urmă.)

Din Bucovin'a.

(Urmare.)

In Nr. 12 alu „Observatoriulu“ se dice — dupa cum amu amentitu, cumcă „se astépta dela preotii bucovineni, ce se afla in esceptiune laudabila, că se se unésca mai strinsu in simtiementele și ideile nationale și se combine mijlocele, cum aru iniuri in modu eficace asupra grosulu colegilor,

că se-i întórca la viața nationala și se-i faca a se interessă si-a le pasă de totu ce este romanescu.“

Deca o mama are mai multi fii, și deca aceea mama se afla greu bolnava pe patulu suferinteloră, atunci fiii, simtiescu durere pentru sórtea aceleia, ce i-a nascutu, crescutu și alaptatu la sinulu seu, au datorinti'a morala de-a alergă si-a asudă cu totii pentru salutea mamei loră.

Da! preotii bucovineni romani, ce se afla „in esceptiune laudabila“, se se unésca mai strinsu in simtiementele și ideile nationale, că-ci „in unire e potere“. Dăra dela combinarea mijloceloră — ce numai se potu cugetă — in scopulu desteptarii tuturor fratiloră bucovineni la o viața nationalu-romanesca mai de dómne-ajuta, pe cei din „esceptiune laudabila“ nici Dumnedieu nu-i dispensedia. Toti au datorinti'a — atatu solidaru sub flamur'a unirii, câtă si fia-care pentru sine — „se lucre, se lucre și éra se lucre“ in scopulu cestiunatu. Că-ci deca cei din „esceptiune laudabila“ se credu a fi chiamati, atunci se caute se fia si alesi, că nu cumva se se faca partasi de cuvintele scrip-turei: „Multi sunt chiamati, dăra puțini alesi!“ Fundamentulu inse pe care unu omu in templu de fatia pôte se-si cladésca titl'a onorifica de „alesu“, este „lucuru neobositu“. Dreptu că alu „idee“ este triumfulu. Inse de-ar simti unu omu in anim'a sa entusiasmulu celu mai inflacaratu pentru-o „idee marétia“ și de-ar tună vócea sa panegirica in favorulu acestei idei încatu se patrunda și urechile surdiloră, de nu va aplică elu vre-o potere necesara pentru realisarea ideei in fapta, de nu va urmari elu aceea idee cu perseverantia și cu sacrificii de totu feliulu, entusiasmulu pieru pentru alte animi in momentul ivirii și tunetulu se perde in desiertu. „Credinti'a fara de fapte este mórtă.“ Ide'a fara de fapte, fara perseverantia și sacrificii este asemenea mórtă.

*

La „esceptiune laudabila“ s'ar potea numeră pôte și acei preotii bucovineni, ce apartienu cá membri uniculu institutu de cultura nationala in tiéra, adeca „Societati pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a“. S'ar asteptă asia dăra, că

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Cultur'a adeverata este sorgintea principala din care
isvoresce fericirea poporaloră.

(Disertatiune.)

(Urmare.)

Multi au scrisu despre cauzele decadentiei finale a Romei; mai pe largu și cu studiu mai profundu s'au ocupatu cu acesta Montesquieu*) și Gibbon*); și toti aceia cari au scrisu ceva despre acestu obiectu sunt de parere, că principal'a cauza a decadentiei politice au fostu degenerarea moralitatiloră capitalei poternice. Si într'adeveru că asia si este, pentrucă numai pe relatii familiari sanetose se pôte edifică o esistentia sociala sanetosa, é' pe bas'a acesteia politic'a sustienatóre a unirei și virtutiloră nationali.

Pana candu au nutritu in sinulu seu Rom'a cea antica fii morali și petrunsi de simtiu nationale, pana atunci ea a domnit de pe cele siepte coline o lume întrega; mai tardiu, candu discordiele și partidele au stinsu simtirile patriotice din animile fiiloră ei, i-a urmatu decadenti'a, care cu atât'a au fostu mai durerosa, cu câtă au fostu ea mai poternica odinioara. Egoismulu neînfrénatu alu lui Catilina, Mariu, Sull'a și alu altoră asemenea loră pana acolo a ajunsu, de nu s'a infioratu a se scaldă in sangele confratiloră sei. Acelu popor, care in luptele plebeiloră a sciutu învinge puterea patricianilor prin rivalitatea virtutiloră patriotice, pe timpu Cesariloră deveni o massa, care trantesce Grachi la pamentu, și care aceleia isi vinde grati'a sa neconstanta, care'i dá mai multu. Legiunile poternice, ero-

ismulu caror'a a cuceritu toate partile cunoscute ale lumii de atunci, mai tardiu devine o óste amarita curiale, care isi licita pentru bani domnitorii și forte arare-ori a dubitatu se nu infiga arm'a in anim'a patriotiloră sei. Intre aceste inpregiurari, de și pôte că Salustiu e pesimistulu epoei sale, care numai partea cea rea o vede, totusi sunt la locu expresiunile lui: „Nam pro pudore, pro abstinentia, pro virtute audacia, largitio, avaritia vigeabant.“*)

Cu încetulu ése din moda și virtutea Lucretieloră, decadenti'a moralitatii republicei strabate și cercurile femeiescu, nasce Messaline trantite in mijloculu stradeloră, Fulvie crudele, de alu caroră nume lumea inca si astadi se ample de fiori despretiuitóre. Cele mai sante, și religiunea devine instrumentulu despotismulu. Artele frumoase nu se întrebuintiedia pentru exprimarea ideiloră sublime, ci pentru decorarea palateloră avutiloră lucuriosi, ba chiaru pentru escitarea sentimenteloră celor mai bestiali ale unoru femei corupte și depravate. Cu decadenti'a imperiulu decada și politic'a nationala și eroismulu celu de odinioara alu Romei. Domnitorii pretindu dela procuratorii provincieloră numai bani și érași bani; acestia că se le póta satisfacere cererile loră executiedia locutorii pana la ruina totala, prin care faptu s'a pregatitu calea spiritulu revolutionariu, care insocinduse cu undele prime ale emigrarei poporaloră, neaflandu in cale legiunile poternice, strabată preste intaritari și devastă totu imperiulu crucisii și curmedisii.

Numerulu reloră, care au causat caderea Romei poternice atatu de repentinu, ilu maresce și luculu celu mare și fara de margini. Pe timpulu republicei portulu și casele romániloră erau simple și modeste, mai tardiu dupa aceea au inceputu a se ridica palate de marmore. Ne potu servi de exemple despre luculu celu mare de atunci acele monumente, cari s'au aflatu cu ocaziunea saparei orasieloră: Pompei și Erculanu, unde toate cele s'au aflatu in cea stare in care se aflau ele in óra catastrofei. Italianulu Nicolini descrie cu co-

lori forte viue locuinti'a pompósă a unui poetu din Pompei. Luculu éra atatu de mare in câtă abia ne mai potemu formă idea despre elu. Bucatariulu lui Luculu scia de mai înainte, că deca prandiulu e arangiatu in restauratiunea Apollo, atunci pe acea pôte chieitui 45,000 floreni, ba éra și câte o asia mancare ce costă 10,000 de sestertii. Apiciu isi udă in gradina salatele cu lapte, é' consórt'a lui Crasu isi ospetă pe amicii sei cu asia beuturi scumpe in cari erau topite margele orientale.

In unele inpregiurari cá aceste nu e mirare, că placerile devinu pasiuni între barbati și femei; banii erau uncula scopu doritu de ori și care. Nu e mirare, că Cicerone se plange in senatu contra reloră atatu de dorerosu: „O tempora! o mores! senatus haec intelligit, consul videt: hic tamen vivit Nos autem viri fortes satisfacere reipublicae videmus, si istius furorem ac tela videmus!“*) Dar unele lamentatiuni cá aceste erau tardie atunci, candu immoralitatea ajunsese la culme și reulu nu se mai poté vindecă. Rom'a cea poternica, dómna lumii acolo au fostu ajunsu, de ea a trebuit se cadia; tesaurii adunati din toate partile dela poporale subjugate i-au pus capulu, că si cum ar fi fostu scrisu in cartea sortii, că ea isi va dá sie-si lovitura de mórtă cu arm'a fatale castigata dela inamici. O astfelu de arma periculoasă a fostu pentru ea, marea ei bogatie.

Caus'a radicala, din care au urmatu toate celelalte rele cu consecintiele loră funeste cá dintr'unu isvoru nesecatu, care si-a respanditu undele sale preste Rom'a in dimensiuni totu mai mari, pana ce in urma o inecă, a fostu aceea, că educatiunea tinerimei la románi éra neglesă, și apoi nice chiaru cei mai avuti nu s'au ingrijitu, că se dea copilororă loră o educatiune îndreptata spre nobilitarea animei și sterpirea séu infrenarea pasiuniloră celor rele. Iuliu Cesare a fostu primul, carele a datu drepturi civili jurisprudentiloră și profesoriloră de diversele sciintie. Vespasian a datu pentru

*) Considérations sur les causes de la grandeur des Romains et de leur décadence, Paris, 1875.

**) Geschichte des Verfalles und Unterganges des Römischen Weltreiches, 2Ausg. Leipzig, 1843.

*) De Catilinae Conjuratiune cap. III. 3.

*) In L. Catilinam oratio I. cap. I. 2.

celu puçinu acestia se fia uniti mai strinsu in simtiemintele si ideile nationale. Dara unde-i legatur'a, ce i-arú potea tiena astfeliu uniti?

Odata pe anu numai intrunesce „Societatea“ pe membrii sei la „adunarea generala“. Atunci'a preotii ce sunt membrii si vinu din departare de prin tiéra, póte cà se si insufletiescu de cele audite si vorbite aicea; dara indata-ce se inprascie pe la parochiile lorú, grigiele casei, familiei si economiei inunda in decursulu intregulu anu ori-si ce cugetare la „interesele nationale“ si astfeliu insufletirea remane numai insufletire repetita din anu in anu la „adunarea generala“, pentru-cà pe càtu de momentanu vine asia se si trece, si deci din ea totusi nimicu se nu se alege.

Pàna candu a esistatu organulu „Fóia societatii“, a esistatu in càtáva si legatur'a unirii intre membrii sei. Astadi societatea si intrég'a Bucovina n'au nici unu organu de publicitate romanésca, lipsesce deci si-o unire mai strinsa intre membrii societatii; — pentru cà nimica nu-i póte uni in idei si simtiemente pe membrii inprasciati ai unei societati, decâtu unulu si acelasiu organu nationalu, pe care aru trebui se-lu tiena toti si se isi apere in elu interesele lorú nationale. — „A simti si-a cugetá romanesc ne invétia numai press'a romanésca“ — dice undeva decanulu diaristiceii nóstre G. Baritiu.

Ba inca ce? Mai cà m'asiu remasi, cà la multi membrii de-ai „societatii bucovinene“ „Fóia“ de odata este astadi inlocuita prin cine scie ce diarie nemtiesci, despre cari totu Baritiu dice undeva: „Diarele mari nemtiesci nu reprezenta nici desvólta viétii'a nóstra nationala si eclesiastica, literaria si nationalu-economica, ci mai virtosu o innéca.“

Dara se ne intrebamu: Déca óre intréga Bucovin'a n'are nici unu organu de publicitate romanésca, sunt romanii bucovineni déjà perduti? Nu mai potú ei ceti nici o fóia romanésca? In loculu „Fóiei societatii“ nu-i mai póte uní altu organu nationalu pe membrii sei? Dara „Societatea“ si intrég'a Bucovina nu mai sunt in stare de-a edá vre-o fóia romanésca? mare lucru ar fi se apeledie unu membru de alu „societatii“ — cu ocaziunea tienerii unei „adunari generale“ la ánimel toturorú membrilorú de fatia cà se se unésca toti prin legatur'a unui organu romanescu din Romani'a séu Transilvani'a? Càtu de frumosu ar fi spre esemplu, candu s'ar obligá toti membrii „societatii bucovinene“ se tiena „Observatoriulu“ — acea sentinela, ce póta atàta grigia de sórtea romanilorú din tóte partile. — Càtu de frumosu ar fi, candu toti membrii „societatii“ s'aru obligá se apere interesele nationale si interesele uniceii „Societati“ — dela care se mai póte sperá ceva — in vreo fóia nationala, pe care ar trebui se-o tiena toti. — Realisarea ideei asia dara — cà adeca membrii „Societatii“ la proxim'a „adunare generala“ se se

scopuri de instructiune 100,000 de sesterti = 17,000 fl. atunci, candu plat'a unui singuru actoru erá de doue ori asia de mare. Asemenea a fostu neglesa si educatiunea femeilorú. Apoi in capital'a lumei avuti'a cea mai mare se aflá alaturea cu miseri'a cea mai de josu. Erau ómeni fórté avuti, inse erau si seraci destui.

N'avemu dar ce ne mirá asia tare, cà s'au stinsu de pe fati'a pamentulu románii cei vechi si gloriosi, cari odinióra au domnitu lumea, cari au avutu barbati geniali si eroi renumiti; pentru-cà neingrijinduse despre educarea tinerimeii asia dupa cum ar fi trebuit, de si au avutu ómeni culti si putere atátu de mare, ei au trebuit se cadia de pe culmea marirei lorú; multimea cea mai mare s'a cufundatu in immoralitate, si apoi immoralitate, acestu verme reutatosu, a rosu la ánim'a lorú, si chiaru atunci, cându erau in flórea puterei lorú, candu si-au fostu ajunsu culmea, atunci i aruncá in abisulu teribile alu nimicirii finale, spre a servi de esemplu, cà si popórale cele mai culte si mai puternice din lume inca se nimicescu si se stergu de pe fati'a pamentulu, déca se cufunda in decadentia morala atátu de mare, si si uita chiamarea lorú sublima.

Asia dara potemu dice cu totu dreptulu, cà numai immoralitatea a pusu capulu poporulu celui mai puternicu de odinióra, si totusi càte caractere frumóse, càte trasuri nobile aflámu in viétii'a acestui poporu: fidelitate, virtute femeiesca, sentimente sublimé, eroismu si patriotismu adevératu, care tóte voru fi pastrate de modelu in memori'a gintelorú venitóre pàna in secolii cei mai tardii. Apoi limb'a cea armoniósá a classicilorú vechi, a acelorú spirite maretie, si astadi inca resuna in intrég'a lume científica cà o voce tainica a unui angeru paditoriu, care veghiédia asupra memoriei si gloriei nationali. Noi dupa atàtia secolii, cari au trecutú preste capetele nóstre, dupa atàtea timpuri grele si furtunóse ne inchinamu cu pietate umbrelorú sacre ale strabunilorú nostrii: nu pentru-cà au domnitu lumea de pe cele siepte coline, nu pentru-cà au reportatu atàtea triumfuri splendide in lupte sangeróse, — ci pentru-cà ne-au lasatu de ereditate tesauri de pretiu eternu si unu nume gloriosu.

(Va urmá.)

unésca prin unu diariu romanescu, in care se se oblige a apará interesele „Societatii“ si „interesele nationalu-romanesci“ din Bucovin'a in de comunu — o credú de salutara, o credú de unu bunu pasiu de inaintare „in totu ce e alu nostru.“

(Va urmá.)

Transilvani'a.

— Sibiiu, 13/25 Maiu. Pentru noi romanii se afla totudéuna mai multe cestuni de viétia puse la ordinea dilei. Resolverea unora depende numai dela noi; mai multe inse stau sub presiune din afara, care éra si fórté raru incetédia de buna voia.

Astadi cum stamu, progressulu nostru in cultura sanetósá, positiva, totuodata romanésca in spiritu neolatinu europénu, in locu de a fi ajutatu, elu este amerintiutu de o intunecime barbara; éra déca press'a, déca inteligenti'a reclama si cere libertate celu puçinu in educatiunea si instructiunea pruncilorú nostri, diarele de calibrulu lui „Magyar Polgár“ dela Clusiu amerintia cu in pertinentia propria acelei clase de ciocoi, cà déca nu incetamu a reclamá drepturile nóstre, „magiarii cu o singura lovitura de mana ne potú sfarmá natiunea intréga.“ (Art. primu din 22 Maiu.)

Jurisconsultii romani ceru se nu se mai incerce nimeni a spoliá din nou pe poporulu agricultorú de agrii sei, se incetédie a sustínea pe familiile feudalilorú cadiute prin culp'a propria, prin risipe nebunesci de averi, totu numai din spinarea celorlalte clase de locuitori. Sute de ani poporulu agricultorú a robitu pentru aristocratia, intocma precum robisera sclavii heloti la Spartani, sierbii captivati séu cumparati in Rom'a vechia, negrii in Americ'a pàna in a. 1864; sunt 26 de ani de cându tóte clasele locuitorilorú acestei tieri platescu pe fiacare anu din greu la fondulu urbariale si voru mai avé se platésca celu puçinu 40 de ani, pàna se se rescum-pere cele 74—80 milióne florini destinati a intrá in pungile fostilorú domni. La acestea ti-se respunde inca si astadi cu vechi'a minciuna istorica esita de multu din cursu, cà magiarii aru fi subjugatu acestea tieri cu armele si nu aru fi ajunsu aici batuti si alungati cà vai de ei de càtra alte popóra barbare; cà prin urmare ei au dreptulu se faca in acésta tiéra ori ce voru vrea, éra noi romanii se le sarutamú manile si piciórele, déca ne lasa libertatea personale aici in tiér'a lorú. Si sciti cine vorbescu acésta limba nerusinata? Ciocoi renegati, unu diariu armenescu scrisu in limb'a magiara. Din sofisme de acelea ar urmá, cà romanii se nu póta avé mai multa proprietate de pamentu, de càtu numai pe càtu li se va permite se aiba din gratia. Cu alte cuvinte: se se restaure dreptulu aviticitatiei stersu la 1854, dupa care nimeni nu potea cumperá mosiie nemesiésca (boerésca) de càtu numai a o luá in arenda pe unu numeru órecare de ani. Cu unu cuventu, totulu tinde càtra restaurarea privilegielorú vechi ruginite, si apoi totu ei mai au fruntea se fabuledie de libertate si liberalismu. Tocma din acestea cause inse jurisconsultii nostri mai au multu de facutu si densii nu voru ascultá de acei pessimisti, carii la orice casu de aperature drépta dicu, cà si asia nu va avé resultatu doritu. Acésta este o teoria demna numai de ómeni séu fricosi din natur'a lorú, séu egoisti de aceia, ce merita cea mai profunda despretiure si urgia. Libertatea si dreptulu ceru in acésta lume cà se fia aparate necurnatu si neincetatu, fàra a permite cà se despere cineva macaru pe unu minutu. Aparandu neincetatu, ceea ce nu castiga astadi, voru castigá mané, poi-mane, dincolo, chiaru dupa o generatiune intréga, cà-ci dreptulu este eternu si destinatu a fi proprietatea toturorú generatiunilorú pàna la judecat'a de apoi, pe mii de ani inainte.

Aceiasi ciocoi nu se indestulescu cu tortur'a de pàna acuma ce voru se introduca in puterea bratiilorú prin gramatica pàna la cele din urma clase ale locuitorilorú, ci spre a si mascá si óresi-cum justificá planulu, au inceputu se scornésca éra si minciun'a, cà oile mananca pe lupi, cà valachii valachisédia pe magiari, si „Kelet“ in Nr. 117 in frunta aspru pe connationalii sei, pentru-ce stau pe locu, de ce nu aduna mai multe dieci de mii pentru „remagiarisarea“ magiarilorú valachisati, ceea ce pe romanesc curatu insémna atàta, cà romanii ai carorú strabuni fusesera trecuti la legea calvinésca, inca totu nu s'au magiarisatu in cursu de 2½ vécuri. Acelasiu „Kelet“ injura pe societatea „Juli'a“ a studentilorú romani din Clusiu, cà-ci au cutediatu a-si serbá maialile intr'unu localu de acolo in 3/15 Maiu si au vorbitu despre cele 16 puncte de drepturi nationali votate la Blasiu in adunarea

cea mare din 1848, despre care fantasédia cà aru loví in dreptulu publicu alu Ungariei; in frunta totuodata pe romani, pentru-ce se numescu ei pe sine romani si de ce mintu cà aru fi de origine románá; mai are fruntea se adaoge, cà romanii tocma aici in Transilvani'a se inbuiba in libertati, cà-ci éta, pretindu cà se fia respectata si limb'a lorú. Scurtu, unu lungu articulu scrisu cà din Campi'a Transilvaniei, dara fabricatu acolo pe locu, este plinu de espressiuni, pe care lumea erá dedata pàna acuma se le audia numai dela tiranii cei mai scárnavi si mai spurcati din tieri barbare.

In fine spre a se mai consolá pe sine insusi, miculu tiranu nepotintiosu descrie o scena bisericésca din comun'a Caianu (in comit. Clusului), unde betranulu br. L. Juczédi cu subprefectulu (solgabirau) Lad. Komis, cu Gál, Mohay facura o bisericutia calvinésca pentru 43 suflete de magiari, éra cu ocaziunea primei deschideri a dou'a di de Rusaliile gregoriane dusera la aceea si biserica si 200 de romani locuitori din locu, subt pretestu, cà si aceia voru fi fostu odata magiari!

Totu „Kelet“ publica in acelasiu Nr. unele infamii despre unu popa gr.-catolicu, carele nu ar fi voitu se ingrópe unu mortu cinci dile, pàna candu nu a fostu silitu de autoritatile politice, éra dela unu pruncu micu a luatú chiaru cascior'a cà simbria, pentru-cà a ingropatu pe tata-seu. Corespondenti'a ce denuntia acelea infamii, póta dat'a Cs. Gorbo, Maiu 19 subscrisu Makfalvi, care mai adaoge, cà in 22 Aprile unu gendarmu unguru a inpuscatu in capu cà din chiaru-seninu pe unu romanu anume Nistoru Pascutiú. Casurile cu pop'a trebue se fia investigate de càtra autoritatea respectiva eclesiastica; cea cu gendarmulu éra si nu va fi trecuta cu vederea.

— Sinodulu archidieceasanu de aici isi incheiá lucrurile sale dupa doue septemani de labóre necurmata.

Ninsórea ce cadiuse in septeman'a trecuta pe muntii Transilvaniei preste tóta lini'a meridionala a recitu fórté tare temperatur'a scadiendu-o pàna la + gr. Reaum., de bruma inse nu audimu se fia cadiutu. Din 21 incóce a mai picuratu ceva numai Dumineca.

Romani'a.

Program'a serbarii dilei de 10 Maiu 1880, indoita aniversare a suirei pe tronul a M. S. R. Domnului si a proclamarei independentiei.

I. In reversatulu diorilorú, 21 tunuri voru anuntiá capitalei solemnitatea dilei.

II. La 9 si jumetate ore diminéti'a, se va celebrá la Mitropolia unu Te-Deum, de càtra I. P. S. S. mitropolitulu Primatu, incongiuratu de inaltulu cleru.

La acésta ceremonie voru asistá d-nii ministrii, d-nii presiedinti si membrii corpurilorú legiuitóre, presenti in capitala, inaltele Curti de cassatie si de compturi, corpulu professoralu, delegatiunile judetielorú si ale corpurilorú armatei, d. Primariulu cu consiliulu comunalu alu capitalei, Curtile si Tribunalele, inaltii functionari ai statulu si d-nii oficiari din armat'a permanenta, teritoriala, din reserva si guard'a orasienésca, cari nu voru fi subt arme.

III. Pornirea M. S. R. Domnului dela palatulu Cotroceni, spre a asistá la Te-Deum, se va anuntiá prin 101 tunuri.

IV. Armat'a si guard'a orasienésca voru fi asediate pe strade si pietie intre Bulevardu si Mitropolia.

Elevii scólelorú superióre, secundarie si primarie din capitala, voru fi instruiti pe ambele parti ale Bulevardulu Universitatii.

V. Dupa terminarea serviciulu divin, M. S. R. Domnitoriulu, incongiuratu de cas'a Sa militara si de statulu majoru generalu alu armatei, va trece in revista trupele si va primí defilarea pe Bulevardulu Universitatii, inaintea statuei lui Mihaiu Vitédiulu.

VI. Dupa terminarea defilarei, M. S. R. Domnulu va primí la palatulu din orasiu, in sal'a Tronului, incongiuratu de cas'a Sa civila si militara si in presenti'a d-lorú ministri, felicitarile delegatiunilorú judetielorú.

VII. La ór'a 1 dupa amédi unu banchetu se va dá armatei in sal'a teatrulu nationalu, de càtra municipalitatea capitalei, delegatiunile judetielorú si inaltii demnitari ai statulu voru luá parte la acestu banchetu, onoratu de presenti'a M. S. R. Domnulu.

VIII. La 8 óre sér'a va fi serbare publica cu iluminatiune si focuri de artificii in gradin'a Cismigiu, gradin'a Episcopiei; piati'a teatrulu si piati'a Universitatii voru fi si ele iluminate.

Musicele militare voru fi inpartite in gradinile si pietele de mai susu.

IX. Registrele de inscriere MM. LL. Regale voru fi deschise la palatul din capitala.

X. In aceeași di, la orele 10 deminetti'a, se va celebra unu Te-Deum in toate comunele urbane si rurale ale tiei, la care voru asista autoritatile locale.

D-nii prefecti voru primi in resedintiele districtelor felicitările autoritatilor civile si militare si ale orasienilor.

In acele resedintie dd. prefecti, in intelegere cu primariile si siefii garnisonelor respective, voru regula modulu serbarei acestei dile.

Academii'a romana.

Siedinti'a generala din 11 Aprile 1880.

Membri presenti: D-ii Alesandri V., Caragiani J., Fontaninu M. A., Hasdeu B. P., Laurianu A. Treb., Maioreescu T., Chintescu N., Sionu G., Babesiu V., Baritiu G., Jonescu N., Maniu V., Melchisedecu P. S. S. episcopu, Papadopolu Calimachi, Ureche V. A., Aurelianu P. S., Bacaloglu Em., Brandza D., Felix J., Ghica J., Poni B., Stefanescu Gr., Teclu N., Vasiciu P.

Sub-presiedinti'a d-lui Joana Ghica.

Siedinti'a se deschide la 1 ora.

Se citește si se aproba processulu siedintiei precedente.

D. Brandza da lectura discursului seu de receptiune: „Vegetatiunea Romaniei si exploratorii ei, la care raspunde d-lu Gr. Stefanescu.

D. Maioreescu citește raportulu seu din partea comisiunii insarcinate cu proiectulu unei sisteme ortografice pentru publicatiunile Academiei romane.

La 2 ore si jumetate radicanu-se siedinti'a publica si trecendu-se in siedintia privata, dlu Maioreescu depune din partea lui L. Diefenbach o adresa, prin care trimite Academiei, in terminii cei mai simpatlici, unu esemplariu din „Völkerkunde Osteuropa's“. Totuodata, d. Maioreescu, printr'o propunere subscrisa de d-sa si d-nii Hasdeu, Papadopolu-Calimach, Chintescu, Babesiu si Fontaninu, solicita alegerea lui Diefenbach ca membru onorariu alu Academiei. De asemenea d. Hasdeu solicita a se alege ca membru onorariu d. F. Miklosich, printr'o propunere subscrisa de d-sa si d-nii Maioreescu, Papadopolu-Calimach, episcopulu Melchisedecu si Chintescu.

Ambele propuneri se punu la ordinea dilei. Se pune totu-de-odata la ordinea dilei propunerea, subscrisa de d-nii Stefanescu, Brandza, Bacaloglu, Poni, Felix si Teclu de a se alege ca membru corespondentu pentru sectiunea scientifica dr. St. Hepites.

Se deschide discussiunea generala asupra raportului ortograficu.

D. Babesiu crede ca se se restringa discussiunea asupra principiului fundamentalu nou, adica, „fonetismulu temperatu prin necessitati etimologice“, in locu de principiulu de pana acum, „alu unui etimologismu temperatu prin concessiuni fonetice.“

Principiulu dela 1869 n'a aflatu propagare; prin urmare trebuie se incercamu cu altulu; dera intrebarea remane: in care mesura? pana unde? Aci se teme ca are se incapa forte multa vorba, si de aceea d-sa crede, ca deca cum-va n'ar fi posibile adoptarea proiectului comisiunii in blocu, ar fi mai oportunu se amanamu discussiunea asupra acestuia pentru viitoarea sesiune, lasandu astfelu si publiculu literatu din afara posibilitatea de a se pronuntia asupra'i.

D. Sionu combate amanarea, aretandu ca cestiunea este pendinte inca din sesiunea trecuta si ca tier'a astapta cu inpatientia o solutiune din partea Academiei.

Punendu-se la votu amanarea, se respinge.

D. Hajdeu stabilește ca punctu esentialu, ca decisiunea Academiei, ori-care ar fi, nu pote se aiba unu caracteru imperativu esternu, de vreme ce cestiunile scientifique in genere nu se deslega prin majoritate si minoritate, ci va avea numai unu caracteru internu, asia dicendu oficialu, anune pentru publicatiunile Academiei. Dupa cum aceste publicatiuni s'au tiparitu pana acum cu o ortografia decisa printr'o majoritate de alta-data a Academiei, totu asia, ne mai fiindu astadi aceeași majoritate, urmédia ca ele se se publice pe viitoru cu o ortografia ce se va decide prin majoritatea actuala.

D. Fontaninu dice, ca ortografi'a nu trebuie considerata numai din punctulu de vedere teoreticu. Ori-ce ortografia este rezultatulu unei conventiuni, si conventiunea trebuie se aiba in vedere interessulu celu mai esentialu alu toturora. La noi interessulu celu mai esentialu este nationalitatea. Prin ortografi'a etimologica ne apropiamu mai multu de natiunile surori din occidentu.

D. Papadopolu-Calimach observa ca, prin ortografi'a fonetica romanii nu renuntia la nationalitatea loru latina, ca-ci nationalitatea se apreciaza dupa limba, era nu dupa modulu de a scrie acea limba. Apoi admitendu-se o ortografia basata pe etimologi'a latina, ce vomu face cu cuvinte nelatine, introduse de secolu in limba romana, si pe cari nu le potemu alunga cu toptanulu, dupa cum nici unu poporu n'a pututu se alunge toate strainismecele din limba sa?

D. Chintescu areta ca, ortografi'a etimologica a avutu la noi in trecutu ratiunea sa in lupt'a politica dintre romani si vecinii nostri, cari ne contestase originea románica. Astadi inse, ea nu se mai pote justifica prin nimicu, de ore-ce nimeni nu ne mai contesta latinismulu. La Francesi, Englesi, Germani, ortografi'a este etimologica pana acum, ca-ci este traditionala, petrificata ore-cum prin vechimea literaturilor respective, pe candu la noi acestu mobilu n'existea. Ba chiaru si pe acolo

se facu astadi incercari forte seriose de a simplifica ortografi'a. Ortografi'a in genere este o cestiune de cultura, era nu de nationalitate. Cultur'a cere o ortografia catu se pote mai simpla, mai fireasca, prin care cunoscutiile se se pota lati in poporu mai cu inlesnire.

D. Alesandri dice, ca era forte romanu si atunci candu scria cu cirilice. Pe candu Nesselrode contesta originea occidentala a natiunei romane, era naturala din parte-ne o reactiune in sensu latinu chiaru pana la exageratiune, dupa cum a facutu, intre altii, repausatulu Heliade. Astadi inse toti ne credu ca suntemu latini. Ori-cum amu scrie cuventulu omu, fia chiaru cu litere turcesci, elu totu va fi frate cu francesulu homme seu cu italianulu uomo, er' nu cu germanulu Mensch seu cu greculu άνθρωπος. De aceea, cestiunea nationala fiindu cu totul independenta de cestiunea ortografica, se nu cautamu in ortografia altu ceva, de catu numai simplicitate. Se vorbimu romanesce si se scriemu foneticeste. Se nu ajunga si romanii, din caus'a dificultatilor ortografice, la batai'a de capu a francesiloru, la cari pana si unu Lamartine facea erori de ortografia. Natiunea romana in orice casu, nu va peri din lips'a unui u scurtu.

D. Fontaninu protesta in contra nesocotirii forme, candu este vorba de interesele unei natiuni. Forma e forte importanta. Se cultivamu la noi in toate form'a latina. Ortografi'a etimologica duredia in Romanii'a de unu secolu, incepundu dela gramatic'a lui Klain si Sincai din 1780. Directiunea fonetica de adi este o reactiune contra directiunei traditionale de pana astadi. Ea este cu atatu mai periculosa, cu catu ne departedia nu numai de latinii din Occidentu, dar si de fratii nostrii din Macedoni'a. Numai ortografi'a etimologica pote fi astfelu, in catu se fia orecum comuna romaniloru din Dacia lui Traianu si din Dacia lui Aurelianu. Se nu ne inchipuimu ca sorteia natiunei romane este deja pe deplinu asigurata. Pericolulu mai exista si vomu mai ave trebuintia de ajutorulu fratiloru nostrii din Occidentu.

D. Laurianu, dice ca principiulu economicu: „muncesce puçinu si castiga multu“, nu se prea aplica la realitatea lucrurilor. In aplicare la sciintia, d-sa marturiscesce ca a studiatu forte multu si scie forte puçinu. Totu asia se nu speramu ca vomu potea dobandi o ortografia serioasa, si care totusi se nu cera nici o munca, nici o cugetare din partea celora ce o voru intrebuintia. D-sa prefera o ortografia care se ne dea orece munca, se ne faca a cugeta, dupa cum ne si face a cugeta sistem'a ortografica etimologica. Sistem'a fonetica se aplica bine la limbe selbatice seu de totu neculte, pe candu limba nostra are unu trecut. Se nu ni-se citea in favorea acestei sisteme autoritatea cutare seu cutare, ca-ci in sciintia nici o autoritate nu exista, nimicu nefalibilu, ci totulu trebuie supusu controlulu.

D. Babesiu cere inchiderea discussiunei generale si luarea in consideratiune a proiectului comisiunei, dar voiesce a atinge mai antaiu in puçine cuvinte, cele spuse de d-nii Fontaninu si Laurianu in spriginulu sistemei ortografice etimologice. D-lu Fontaninu face din ortografi'a etimologica o cestiune de onore nationala, care trebuie se se regulea printr'o transactiune intre noi toti, er' d-lu Laurianu o declara de singura serioasa, negandu adversariloru sei sciinti'a si chiaru cugetarea. O ortografia este cu atatu mai buna, cu catu pote se se respandisca mai lesne in poporu, respandinduse prin mijloculu ei cultur'a. O ortografia grea seu muncita ar fi logica numai dor atunci, candu o natiune n'ar ave altu ceva se faca de catu a se ocupa cu ortografi'a. Ortografi'a este unu instrumentu, er' nu scopu. Scopulu este latirea culturei. Prin latirea culturei, nu prin ortografia vomu inlatura noi pericolele, cu care ne amenintia d-lu Fontaninu, er' singura ortografia prin care vomu reusi cu graba a lati cultur'a, se vede ca este cea fonetica, fiindu cea mai simpla, cea mai accessibila pentru poporu. Poporulu nu pote se scie latinesce. Insusi d-sea ca redactoru alu „Albinei“ a fostu etimologistu estremu, dar a patit'o, ca-ci lectorii sei protestau mereu ca nu potu se cetesca. Din toate aceste consideratiuni, d. Babesiu inbratiosiedia proiectulu comisiunei si lu saluta cu atatu mai multu, cu catu constata in elu tendinti'a de a concilia toate spiritele.

Discussiunea se inchide si proiectulu comisiunei se ia in consideratiune cu 20 voturi din 22 votanti.

Siedinti'a se ridica la 5 si jumetate ore p. meridiane.

Sciri diverse.

— (Colonisarea Ungariei prin ciangai.) Apele cele mari din anulu 1876 au nimicitu prin esundările loru optu in florinde colonii unguresci din giurulu Panciovei si in necasulu toturoru rogariilor si reclamariloru facute, locurile acelea inca si pana in diu'a de astadi stau ruinate. Numai câteva colibe miserabile s'au radica pe locurile unde se aflaseră solidele case ale colonistiloru.

Precum afla diariulu „Egyet.“ intre ungurii cari traiescu in giurulu acelu regiuni s'au pornitu o vivace agitatiune cu scopu, de a recolonisa acele locuri parasite, ce au o estindere de 132,600 jugere, cu ciango-magiarii locuitorii in Moldov'a si prin urmare a i rechiama acasa. In septeman'a viitoare se va duce o deputatiune la Bud'a-Pest'a, care se solicitie concursulu guvernului pentru ajungerea scopului propusu. D-dieu se le ajute. Ne indoimu inse forte, deca ciango-magiarii, cari se dicu ca sunt atatu de multu persecutati din partea romaniloru moldoveni si a guvernului romanu, voru fi dispusi a schimba patri'a loru adoptiva cu patri'a loru mama. Curentulu de emigratiune, care

depoporedia comitatele Ungariei, si care au luat dimensiuni ne mai pomenite, ne indreptatesce a crede ca, si ciango-magiarii voru preferi a remanea in purgatoriulu romanu, decatu se mai gaste placerile paradisului ungurescu. De 12 ani se facu acestea incercari, dara nici unu ciangau nu s'a miscatu din Moldov'a.

— (Diu'a de 10 Maiu in Romanii'a.) Acesta di, care este aniversarea venirei A. S. R. Carolu I Sale in Romanii'a si a proclamarii independintiei Romaniei, s'au serbatu in tier'a intraga cu mare si viua bucuria. Toate scirile colportate si respandite de catra inamicii si reu-voitorii Romaniei, ai dinastiei si ai guvernului actualu, ca cu ocaziunea serbarei dilei de 10 Maiu, Romanii'a va fi proclamata de regatu, s'au adeveritu a fi fostu numai nisce scornituri tendentiose, lipsite de ori ce basa reala. Camerele fiindu inchise, proclamarea regatului nu s'ar fi pututu face, decatu numai prin o lovitura de statu, ceea ce ar fi pusu in cestiune chiaru esistentia constitutionalismului si a libertatii principatului romanu. Dar' de si nu acuma indata, totusi ceea ce este scrisu, in cartea viitorului, se va intimpla la timpul seu.

— (Denumire.) Se dice, ca D. Jon Ghica va fi denumitu guvernoru alu bancei de scomputu si de circulatiune ce are se se infintiedie in Romanii'a.

— (Efori'a spitaleloru civile din Bucuresci) este autorizata: 1. A vinde prin licitatie inca 100 pogone locu la Sinai'a, peste celu autorisatu prin legea din 1872; 2. A da fara plata 50 pogone la satenii cari aru voi se se stabileasca in acesta localitate.

Pe locurile cedate si pe cele cari se voru mai ceda se va potea intreprinde ori-ce comerciulu permis de lege.

Comun'a Sinai'a se declara comuna urbana.

Dispositiile de mai susu sunt coprinse in legea promulgata in „Monitorulu oficialu“.

— (P. S. S. Mitropolitulu Primatu alu Romaniei) este autorisatu a primi si purta insemnele de mare cruce a ordinului Leopold, ce i s'a conferitu de M. S. Imperatulu Austriei, Rege alu Ungariei.

— (Medali'a „Bene-Merenti“ class'a I) s'a acordatu d-lui dr. Obedenaru, prim-secretaru de legatiune pentru scrierile sale economice si scientifique, si d-lui dr. Gr. Ramniceanu, pentru scrierile sale medicinale.

— (Archeologicu.) In comun'a Nicolitiei din plass'a Tulcea, cu ocaziunea scoterei petrei pentru construirea scolei, s'au aflatu mai multe bucati de piatra, dintre care doue sunt de o insemnatate forte mare.

Un'a reprezenta unu leu sculptatu cu multa maestrie, era pe cea de a dou'a se vedu doue figuri: un'a mai mare si cea de alaturi mai mica, in tomai pare ca ar fi mam'a si copilulu. Cea d'antaiu are perulu stensu pe verfulu capulu intr'unu nodu. Ambele au manele drepte lipite de peptu si sprijinite de cate o legatore ce se invelue in giurulu grumazului. Nu se vede nici o inscriptiune pe ele. Celelalte bucati de petra, dupa sculptura loru, se presupunu a fi resturi de capitelluri ale vre unui templu. Stilulu sculpturei pare a fi corinticu.

— (Cufundare de corabii.) Cetimu in „Romanulu“, urmatoarele:

Aflamu ca in noptea de Luni spre Marti pe la orele 1 si jumetate, vaporulu „Adler“ alu Societatii austriace danubiane, comandatu de capitanulu Menden, sosindu despre Brail'a in portulu dela Cernavod'a, a isbitu in passagele acestui portu o goeleta cu bandiera otomana si a cufundat'o. Goelet'a era incarcata cu 80 chile porumbu adusu din Calarasi pentru Cernavod'a-Constanti'a. Se dice ca din cercetarile facute, s'a doveditu, ca vin'a este a capitanului goeletei, care s'ar fi abatutu dela instructiunile stabilite pentru stationarea in portu.

Unu asemenea faptu se dice ca s'ar mai fi intemplat in portulu dela Sulina, unde unu vaporu alu companiei Lloyd a cufundatu unu vaporu englesu, incarcatu cu cartusie destinate pentru Romanii'a.

— (Alergarile cu cai.) Prim'a alergare cu cai in primaver'a acesta au avutu locu langa Bucuresci, dominea in 4/16 Maiu a. c.

Premiu I alu societatii de incurajare la distantia de 2000 metri si in valore de 3000 lei, la castigatu Vest'a, epa a d-lui colonelu C. Blaremburg. Alu douilea, in valore de 500 lei, Mirobolan, calu din herghelia dela Pascani, totu alu d-lui colonelu Blaremburg.

Premiulu I alu vice-presiedintiloru Iokey-Clubului, in valore de 2000 lei, si la o

distanția de 2,500 metri, s'a conferit Rigolettei, o épa totu a d-lui colonel Blaremborg, crescuta în hergheli'a dela Pascani. Alu douilea, în valóre de 500 lei, lui Búske, calu alu baronului Bela Wesselenyi din Ungari'a.

Premiulu I alu Clubului Jockeyloru, în valóre de 3,500 lei, si la distanția de 3,000 metri, l'a primitu Charbonier, calu totu alu d-lui colonel Blaremborg. Alu douilea, în valóre de 500 lei, Indecis II, alu d-lui Fleva.

Premiulu I alu A. S. R. Domnitorului, — unu obiectu de arta, pentru o distanția de 2000 metri, — l'a luat Rataplan jaganu de 5 ani alu d-lui col. Blaremborg. Alu douilea în valóre de 500 lei, Verulam calu nascutu în hergheli'a imperiala dela Kladrub, (Ungari'a) proprietate a d-lui maioru Vladoianu.

Premiulu I în curs'a militara pentru caii calarasiloru, la distanția de 1,500 metri l'a obtinutu sergentulu Constantinescu din regimentulu de calarasi din Ilfov; alu douilea de voluntarul Costaforu, si prem. alu treilea, unu soldatu din escadronulu de Jalomitia.

Pe lângă acestea s'a mai datu 100 lei unui soldatu (calarasiu) venitu dela Romanu, ca spese de drumu.

Prim'a cursa a fostu a cailoru nascuti si crescuti în Romani'a, în etate de 3—4 ani; a dou'a a cailoru de ori-ce versta si provenientia cu proprietari romani séu straini, déru membrii ai clubului jockeyloru; a trei'a — cursa internationala — a cailoru de ori-ce vérsta si provenientia; a patr'a a cailoru de proprietari romani séu de straini, stabiliți în Romani'a, cursa cu obstacule. („Binele publicu“.)

— (O crima ingrozitoare.) În orasiulu Brail'a circula de catu-va timpu, sgomotulu ca numitul Anastase G. Skarvuli, grecu de origina si în vârsta de 65 ani, tîne secuestrata de multi ani pe fiic'a sa, pretestandu ca e bolnava.

În diu'a de 5 Maiu, procurorulu tribunalului, d. C. I. Nenisoru, insoțitu de comissarulu Cociasiu si de dr. Ionescu, s'au transportatu la domiciliulu lui Skarvuli si au cerutu se li se presinte fét'a ce se pretindea de sgomotulu publicu a fi secuestrata.

La începutu, parintele refusa, déru informatu de calitatea si de mandatul celorlu ce se presintau, se supuse si îi lasă se faca o perchisițiune domiciliara.

Intr'un'a din camerile casei, mica, umeda, întunecosa, într'unu patu informu, reprezentantii autoritatii gasira pe o tinera fét'a de 12—14 ani, care parea a fi idiota. Supusa la cautarea medicului, se recunosc ca serman'a fét'a fusese deflorata; si, de vreme ce nu intrase în casa de multi ani, nici unu omu altu decât tatalu si fratele ei, nu remanea nici o îndoiéla ca vinovatulu trebuia se fia unulu din acesti doui.

Mediculu constatà ca deflorarea datéda déjà de multu si ca nu incetase fét'a a avea dese relatii cu vinovatulu.

Se constatà asemenea de procuroru, ca fratele ei locuia o camera departata, pe candu tatalu locuia o camera vecina.

Dupa o inteligenta si activa îngrijire în spitalulu orasiului, fét'a recapata ore cum simtirea, si, cu multa sfidela, întrebuintiandu cuvintele cele mai naive, ea potu povesti lucrurile cum s'au intemplat si a aratat pe tatalu seu de vinovatu.

Ea a declarat ca tatalu seu i dedea de mancare supă, oue, nuci, miere si zaharu.

Skarvuli urmédia a nega tôte cele ce i se inputu. Fiiulu lui pretinde ca nu are nici o scire despre cele intemplate.

Amendoui sunt arestati si instructiunea urmédia. (Romanulu.)

Bibliografia.

În dilele trecute librariulu editoru Paul Cieslar din Graz ne facu o placuta surprindere tramitiendune la redactiune unu frumosu si elegantu volumu din opulu „Resbelulu orientalu ilustratu“ de prof. Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Timpulu nu ne permite a intră în o detailata recensiu a acestei dificile întreprinderi literare. Ne împlinim inse o placuta datorintia recomandandu acestu opu deosebitei atentiuni a publicului nostru cetitoriu. Avemu curagiulu a sustienea, ca cu privire la literatur'a noastră romanésca de dincóce de Carpati, acésta carte este primul si unu adeveratu capu d'opera, considerata ca obiectu alu artei tipografice. Legatu în paretii eleganti si auriti, acestu opu tiparitu pe chartie velina este de 724 pagini 8" mare, tipariu minunatu si ornatu cu 73 ilustratiuni si charte, dintre care 5 colorate.

Acestu opu, care se lauda mai bine pe sine însusi prin prezentarea sa, costa în pretiulu librariiei 8 fl. v. a. si se pôte comandă directu la editoriulu

seu Paul Cieslar librariu în Graz, séu prin W. Krafft în Sibiu.

— Mostre de dialectulu macedo-romanu de Vangelu Petrescu (Crusiovanu). Partea I. Basmulu cu fetu frumosu. Bucuresci 1880. Pretiulu 1 l. n.

Relativu la acésta interesanta noutate literaria „Romanulu“ scrie urmatórele:

„Acesta este titlulu unei mici brosiuri de 47 file ce a aparutu de curendu în editur'a, librariiei Socecu si care se vinde numai cu modestulu pretiu de unu leu. Titlulu ei chiaru trebeu se desteste în fiacare romanu, nu numai curiositatea si dorint'a, ci si amórea de a cunosce dialectulu fratiloru nostrii de preste Dunare, pe carii i lasaramu uitarei pana acum cativa ani, si caror'a numai de catuva timpu ne-amu decisu a le veni în ajutoriu spre fái scapá de cotropirea grecésca atatu în limba catu si în moravuri.

Este de ajunsu reproducerea unei singure frase, luata la intemplan spre a ne convinge de acestu adeveru:

Hotari dar s'o marite Apofasi de catu s'uo si incepú ai spune de curate si ahari se li spuna tare, de cutare fiu de imarite de tadhe de tadhe hilu de peratu.

Éta dar cum acestu dialectu, fostu romanu curatu altadatu, fu coplesitu de limb'a gréca si transformatu astfelu în catu este aprópe de neintielesu.

Tinerulu autoru macedonianu, d. Vangelu Petrescu, care ne procura placerea de a potea cunosce acestu dialectu, si care s'a marginitu în acésta prima lucrare a sa a ne dá numai traductiunea basmului Fetu-frumosu, dupa d. I. C. Fundescu, ne promite, déca va fi incuragiatu, se inbogatiésca literatur'a noastră cu o colectiune de basme si poesii culese chiaru din Macedoni'a.

Nu potemu dar de catu a recomandá acésta brosiura toturoru romaniloru sustiitori ai romanismului si a i rogá se incuragiede pe tinerulu autoru macedonianu pe calea ce au apucatu, facéndu astfelu unu faptu nu numai patrioticu, ci si incuragiatoriu alu unei lucrari scientifice.

— Albumulu Macedo-Romanu.*) Comitétulu executivu alu Societatei Macedo-Romana, subt dirigerea d-lui V. A. Urechia, vestindune de apropiat'a desevirsire a Albumului Macedo-Romanu, ne aduce viile sale multamiri, pentru interessulu ce amu purtatut acestei umanitare si patriotice opere.

Inpartasim cu plina satisfactiune, publicului nostru, ca publicistii cei mai distinsi, ómenii cei mai de frunte din Romani'a prin trecutul si ideile lor, s'au grabitu a depune fărmecele spiritului lor în folosulu romaniloru aruncati pe colinele Pindului; tinerii au depusu bucuros obolulu lor, condusi de entusiasmulu celorlu inbatraniti pe campulu „romanismului“. Este destulu se citamu numele d-loru: Alexandri, Odobescu, Dem. Bratianu, Xenopolu, G. Cretianu, Hasdeu, Calimachi-Catargi, Misailu, Sionu Serbanescu, Petre Gradisteanu, Maioreescu, P. S. Mitropolitu si Primatu, Ioan Ghica, Kogalniceanu, C. A. Rosetti, P. S. Melhisedecu si N. Ionescu, pentru a ne face idee despre variatulu, ingeniosulu si atragétoriulu buchetu, ce vomu avea în Albumulu Macedo-Romanu.

Dar, numele si natiunea ómeniloru, fiic'a a cetatei eterne, sange nobilu care se varsa cu atata profusiune pe cóstele sangerate ale Balcaniloru, a devenitu santinel'a Occidentului în Orientu, lumin'a apusului în întunecosulu resaritu, éta de ce Franci'a si Itali'a, gint'a latina intréga, cauta la noi cu dragoste.

Nobil'a Francia, cea dintaiu candu e vorb'a de bine, isi esprima simpatiiile, aprobandu miscarea nostra nationala, prin pén'a celorlu mai ilustrii fii ai sei. În albumulu Macedo-Romanu, vomu vedea figurandu cu mandrie: pe celebrulu naturalistu De Quatrefages, renumitul poetu realistu Coppée, betranulu publicistu de Girardin, progresistulu jurisconsultu Accollas, savantulu Littré filosofulu Jules Simon, cetatiénulu romanu Edgar Quinet, romantierulu Zacone, poetii Barbier, Clémence Royer, Marie Nizet, simpatichulu nostru professoru si poetu Antonin Roques, deputatulu Naquet, publicistulu Maxim du Camp, membrii institutului H. Martin si Levaseur, poetulu provinsalu Mistral. Incetamu de ai mai enumerá ca-ci ar trebú se enumeramu intrég'a legiune: toti fiindu mari si celebrii.

Itali'a este reprezentata prin celebrulu cetatiénu romanu Vegezzi Ruscalla si Enrico Croce.

Incheiemu prin a amintí, ca nici dela acésta opera umanitara, nu va lipsi octogenarul geniu, neinvinsulu campionu alu libertatii, Victoru Hugo reprezentatu prin:

„Je resterai proscris, voulant rester debout!“

Nu ne indoim, ca romanii din tôte unghiurile se voru grabi a si procurá acésta opera ingeniósă si patriotica, care va face onóre neobositorulu sei întreprindétori, respandindu si mai multu numele nostru, déjà inprastiatu si bine cunoscutu de intrég'a Europa.

(Alegétorulu.)

Post'a redactiunei.

Dupa absentia de doue luni si mai bine, redactorulu acestui diariu isi cere scuzele sale dela toti acei domni, cari adressandu-se cátra densulu ad personam în diverse afaceri, nu au luat dela elu nici-unu respunsu. Cu esceptiune de casurile unde respunsulu s'a si datu prin evenimente, densulu se va adoperá se satisfaca asteptarile toturoru pre catu numai se pôte. Totu-odata aduce ferbintea sa multamita fratiésca la toti acei amici si bine-

*) Aducemu la cunoscint'a onor. nostrii cetitori, ca tipografi'a W. Krafft din Sibiu, primesce ori câte abonamente la acestu prea interessantu albumu.

Red. „Obs.“

voitori, cari'isi adusera aminte si de elu în dio'a de 23 Aprile (5 Maiu) a. c. Dumnedieulu parintiloru nostrii se protéga pe dumnealoru, familiile, cá si pe famili'a cea mare comuna, si patri'a nostra cea frumósă!

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

24 Maiu st. n. în Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	3.40—9.40
Grâu, amestecat	1 „	6.90—7.90
Secara	1 „	5.60—6.—
Papusiou	1 „	4.80—5.20
Ordiu	1 „	6.—7.—
Ovesu	1 „	3.60—4.—
Cartofi	1 „	2.50—3.—
Mazare	1 „	7.—8.—
Linte	1 „	12.—13.—
Fasole	1 „	6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	37.—40.—
Untura (unsóre topita)	50 „	28.—29.—
Carne de vita	1 „	44—46
Oua 10 de	1 „	—20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

în 21 Maiu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aur	106.10	106.10
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	—	82.25
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	99.—	99.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	87.—	87.—
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	125.80	126.1/8
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	94.60	94.3/8
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	—	93.50
Obligatiuni urbariale temesiane	93.50	93.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	—	92.25
Obligatiuni urbariale transilvane	93.—	92.25
Obligatiuni urbariale croato-slavone	96.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	93.—	92.75
Datorie de statu austriaca în chartie	72.50	72.50
Datoria de statu în argintu	73.25	73.25
Rent'a de aur austriaca	88.50	88.50
Sorti de statu dela 1860	130.—	130.50
Actiuni de banca anstro-ung.	836.—	836.—
Actiuni de banca de creditu ung.	278.60	279.—
Actiuni de creditu aust.	265.75	266.—
Sorti unguresci cu premii	—	110.50
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.59	5.58
Napoleonorulu	9.40	9.39
100 marce nemtiesci	58.10	58.50

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare la W. Krafft în Sibiu opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretiulu eleg. legatu 8 fl. v. a.

Pe catu va mai ajunge inca marginitul numeru de esemplare din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei“ cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, éra cei cari voiescu a lu avea incadrat, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,

(18) 1—12

librariu — editoru în Graz.

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg

alu lui

Franciscu Wilhelm, farmacistu în
Neunkirchen (Austri'a de josu.)

În decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare forta vindecatore si usuratoru pentru morburile organeloru de respiratiune, pentru catarele gutleului si alu bronchielor, tuse spasmodica, ragusiéla, multe alte suferintie ale gutului si ale plumaniloru.

Fórte de recomandat este acestu sucu ca preservativu pe tempuri neguróse si aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necesitate pentru ómenii cari suferu de plumani; éra pentru cantareti si oratori în contra vocei inflorate, séu chiaru în contra ragusielei, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numerose ateste probésa cele afirmate mai sus.

Se afla de vendiare în sticle à 1 fl. 25 cr. în Sibiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher sen.

Onoratulu publicu se céra totudeauna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fiindu-ca acesta se produce singuru numai de mine, si de órece fabricatele puse la vendiare subt firm'a Julius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nisce imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebit'a atentiune a publicului cumperatori.

(2) 10—25

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.